Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for
authors and subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Om kalkfyndigheten vid Klagstorp

Joh. Chr. Moberg

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: Joh. Chr. Moberg (1901) Om kalkfyndigheten vid Klagstorp,
Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 23:7, 533-547, DOI:
[10.1080/11035890109449924](https://doi.org/10.1080/11035890109449924)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035890109449924>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is

expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at
<http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

Om kalkfyndigheten vid Klagstorp.

Af

JOH. CHR. MOBERG.

(Härtill tabl. 16.)

Fyndorten i fråga ligger i Vestra Klagstorps socken, på närmare 1 mils afstånd i SSV från Malmö citadell och vid pass 6.5 km i S från Limhamn, samt tillhör sålunda området för det geologiska kartbladet Malmö. Å detta kartblad, som slutreviderades 1882, fins den emellertid ej angifven, men omnämnes dock med några ord i den kartbladet tillhöriga, 1884 af trycket utgifna beskrifningen.¹ Att döma häraf skulle kalkbrytning vid Klagstorp ej ha påbörjats förr än 1883 eller slutet af 1882. Säkert är dock att kalkstenen, som åtminstone på ett ställe inom detta område går nära nog i dagen, redan mycket tidigare af de jordegande bönderna observerats. Kalkbränning påbörjades af dem 1880.

Brytning i större skala påbörjades emellertid först 1897 af ett danskt bolag, som då inköpte kalkbrottet med omgifvande område. Detta bolag bygde strax egen järnväg bort till Tygelsjö station å Malmö—Trelleborgs järnväg samt anlade långt ute i

¹ Der omtalas den med följande ord: »S om Limhamns och Annetorps kalkbrott har på senare tider börjats kalkbrytning på ännu ett ställe, nemligen på Klagstorps intill strandmarken gränsande egor. Den här upptagna kalken är Salt-holmskalk med mörja, flinta, hård- och blötsten på samma sätt som vid Limhamn. På omkring 21 fots (7 m) djup hade man påträffat kalk af lösare beskaffenhet, som derjemte var genomträngd af flinttrådar i hufvudsaklig vertikal riktning. Dessa genomsätta kalken öfverallt utan att hålla sig företrädesvis i något visst lager.»

Downloaded by [Cornell University Library] at 00:52 13 November 2014

Downloaded by [Cornell University Library] at 00:52 13 November 2014

Downloaded by [Cornell University Library] at 00:52 13 November 2014

Downloaded by [Cornell University Library] at 00:52 13 November 2014

Dessa stora, på kort tid utförda företag öfverskredo emellertid bolagets ekonomiska bärkraft, hvadan Klagstors Kalkbrotts Aktiebolag numera, sedan 1899, öfvergått i andra händer och hufvudsakligen befinner sig i svensk ego.

Såsom längre fram närmare skall omtalas, är härvarande kalkfyndighet af sådan art, att den ej kunnat fullt utnyttjas genom direkt försäljning af råvaran. Visserligen kom en del af denna till användning i och för kalkbränning och framställning af gödningskalk, men på detta sätt kunde ej allt tillgodogöras.

Det har derföre visat sig nödvändigt att äfven anlägga en cementfabrik. En dylik, afsedd att lemna årligen 150,000 fat cement samt baserad på en helt ny, amerikansk, tillverkningsmetod, är också nu under byggnad. Behöflig lämplig lera erhålles från ett för ändamålet inköpt lertag vid Kongsmarkens station (å Malmö—Genarps-järnvägen). Under de förberedande undersökningar, som föregått företagets startande, har jag varit i tillfälle taga närmare kännedom om de geologiska förhållandena inom bolagets egoområde vid Klagshamn. Som en del af de gjorda iakttagelserna torde ega så pass allmänt intresse, att de förtjena tillvaratagas, har jag här velat lemna följande meddelande om kalkfyndigheten vid Klagstorp eller, som man måhända bättre kunde säga, vid Klagshamn.

Af praktiska skäl ha mina undersökningar endast omfattat den del af bolagets egor, som närmast omgifver det nuvarande kalkbrottet och som å den bifogade specialkartan begränsas af en linie, som bildats genom med punkter afväxlande streck. Inom detta område ha borrhningar blifvit gjorda å skilda ställen. Fler-talet, utförda medels Mortensens vattenborr, ha endast haft till syfte utröna jordtäckets mäktighet, men ha tydligen, då markens nivå varit känd, äfven lemnat upplysning om berggrundens höjd i förhållande till havets yta. Å specialkartan finnas hithörande data inskrifna vid de olika observationspunkterna. Redan förut hade ett par borrhål medels diamantborr nedslagits i och för undersökning af berggrunden, och har jag sålunda äfven kunnat tillgodogöra mig de dervid förda borrhprotokollen. Härom mera

längre fram. Enär kalkbrytningen i stenbrottet alltjemt energiskt drifves (70 å 80 tusen m^3 årligen), lemna dervarande bergväggar, rundt om, friska öppna profiler, som också vederbörligt beaktats.

Allestädes täckes berggrunden af en moränlera, som i sin understa del upptar kalksten och flinta i sådan mängd, att man snarast har för sig en af vanlig krosstens-lera något förorenad lokal kritmorän, hvilken med ett gängse namn kallats mörja. Som kartan utvisar går berggrunden strax V om kontorsbyggnaden nära nog i dagen, om ock dess öfversta del, till vid pass 0.5 m djup, är att rubricera som mörja. Här finner man äldre, numera igenrasade, grunda kalkstensbrott, och antagligen är det också här som kalkfyndigheten först observerats. Kring denna plats såsom centrum tilltager åt alla håll jordtäcket utåt så smäningom i mäktighet och detta, som det tyckes, hastigast mot Ö, inåt land. Vid stenbrottets östra ända finner man jordtäckets mäktighet vara närmare 8 m . Den största mäktighet, som direkt observerats, har funnits vid MI, nära stranden strax norr om järnvägen, hvarest borrhningen visade 9.71 m lösa jordlager. Häraf att döma skulle man sålunda ha att vänta största mäktigheten längst i NV. Två borrhningar vid kusten längre i S, den ena omedelbart intill den andra, (vid M III, S om cementfabriken) ha emellertid visat blott respektive 2.05 och 2.88 m lösa jordlager. Häraf framgår sålunda, att berggrundens yta äfven å två mycket närliggande punkter kan variera ej obetydligt i höjd; det är derföre också ganska möjligt att ofvan nämnda, oväntadt stora, mäktighet vid MI helt enkelt kan bero på, att der tillfälligtvis påträffats en större urgröpning i berggrundens yta. Inom det undersökta området i dess helhet har lösa jordlagrens mäktighet i medeltal kunnat beräknas till 4.5 m .

Såsom i beskrifningen till kartbladet Malmö omtalas och man i öfrigt, med vår nuvarande kännedom om sydvestra Skånes geologi, redan a priori kunde veta, är det Saltholmskalk, som här allestädes bildar berggrunden. Fossil äro sparsamma. Och då särskild omsorg ej nu kunnat egnas dylikas insamlande, är det

ett fåtal, som härifrån äro att anföras. Bland dem, som anträffats, ha vi emellertid först att omnämna *Ostrea vesicularis* LAM. och *Ananchytes sulcatus* GOLDFUSS såsom de allmännast förekommande, vidare *Pleurotomaria niloticiformis* GOLDFUSS och *Glyphæa Lundgreni* SCHLÜTER, hvartdera i ett exemplar. Härjemte förekomma *Serpula*, *Cidaris*-taggar och fisklemningar.¹

Hvad Saltholmskalkens mäktighet ä denna fyndort beträffar, kan nämnas, att man vid en borrhning (D I) deri nedträngt till 33 m under hafsytan. Då Saltholmskalken, som bekant, i dessa trakter alltid befunnits ha mycket stor mäktighet (så t. ex. vid Malmö² minst 185 fot [55 m], men möjligen ända till 437 fot [131 m]), har det ej synts ur praktisk synpunkt lönt att här företaga någon verklig djupborrhning.

Å de fyndorter, man förut känner, bildas Saltholmskalken (d. v. s. den geologiska zon som så kallats) af kalkstenar af vexlande hårdhet samt flinta. Så är äfven här fallet, men egendomligt är, att flintan förekommer i rent af häpnadsväckande mängd. Den från det närbelägna Aunetorp under namn af Faxekalk kända fasta korallkalken har ej träffats anstående vid Klagshamn, men lösa mindre stenar af denna bergart har jag vid flera tillfällen funnit derstädes, i kalkbrottet eller ä dess uppslagsplatser, utan att jag dock kunnat utröna något om förekomstsättet.

Kalkstenen är dels fast, nästan smäkristallinisk, s. k. hårdsten, dels en något lösare bergart med mera jordartadt brott, den så kallade blötstenen. Men härjemte, och i mängd öfverträffande båda de nämnda kalkstensvarieteterna tillsammans, finner man här en egendomlig kalksand, som i torrt tillstånd med lätthet söndersmulas mellan fingrarna, i fuktigt åter, sådan som den t. ex. erhålles i friska borrhprof, snarast liknar en lermergel. I äldre borrhprotokoll och bland arbetarne har den — med orätt

¹ För en del af de insamlade fossilen har jag att tacka kammarsskrifaren, fil. kand. AUG. NILSSON.

² BERNHARD LUNDGREN. Om lagerföljden inom kritformationen vid Malmö. G. F. F. 5. Stockholm 1880.

förstås — kallats mörja. Någon bestämd, petrografisk eller geognostisk, gräns mellan kalksanden och blötstenen kan ej uppdragas.

Om dylik kalksand äfven är att finna å öfriga fyndorter för Saltholmskalk, har jag mig ej bekant, men säkert är, att den ingenstädes der förekommer i så dominerande massa som här. Och, då denna bergart är oduglig till kalkbränning, men synnerligen lämplig för cementberedning, har också anläggning af en cementfabrik här blifvit ett oundgängligt vilkor för en lönande drift af kalkstensbrottet.

Hårdstenen, den sparsammast förekommande af kalkstenarne, bildar dels bankar af merendels ringa uthållighet, dels bollar eller linser i blötstenen, samt torde i hufvudsak ej vara att betrakta som annat än, af kolsyrad kalk fastare hopkittade, partier af den sistnämnda.

Angående kalkstenarnes kemiska sammansättning kan i allmänhet sägas, att ju fastare kalkstenen är, dess rikare är den på karbonat, särskildt kalkkarbonat, men att, ju lösare den är, dess mera tilltager halten af kolsyrad magnesia och järnoxid, äfvensom fuktighetsmängden och procenttalet för föroreningar i allmänhet, såsom lerjord, organiska ämnen o. d. Att så är framgår nogsaamt af följande af dr MATS WEIBULL lemnade analyser:

	I.	II.	III.
Kolsyrad kalk	97.43 %	96.08 %	93.60 %
Kolsyrad talk	0.78 »	1.13 »	1.40 »
Järnoxid	0.095 »	0.19 »	0.30 »
I syra olöst återstod . . .	0.86 »	0.81 »	4.70 »

I är hårdsten, II vanlig blötsten, III kalksand, erhållen vid M v (strax N om pumpbrunnen) såsom borrhprof från ett djup mellan 15.50 och 16.15 m under hafsytan.¹

¹ Felande procent i de å hårdsten och blötsten utförda analyserna bestodo af fuktighet och organiska ämnen. Analysen å kalksanden är omräknad, enär profvet händelsevis var förorenadt af maskinolja och smitsplittor.

Hårdstenen, med dess ända till 98.21 % uppgående karbonathalt, är en synnerligen ren kalksten, något hvarom ock den begärlighet, med hvilken den mottages å sockerfabrikerna, på sitt sätt nogsammt bär vittne, men äfven prof III, kalksanden, kan betraktas som en god kalksten.

Flintan, som merendels är af ljusgrå färg, föga afstickande från den fugtiga kalkstenens, och ganska homogen, förekommer dels i något oregelbundna bankar, vanligen 30 å 50 *cm* mäktiga, stundom dock nedsjunkande till en 10 *cm* eller ansvallande till en hel meter i mäktighet, dels som större eller mindre körtlar i kalkstenen. Särskildt i den mäktiga blötstenen (eller kalksanden) i brottets södra del öster om pumpbrunnen, finner man bergarten bokstafligen genompyrd af små, oregelbundna flintklumpar.

Som flintbanden ofta utkila eller upplösa sig i sporadiska körtlar och de olika kalkstensvarieteterna i ständig vexling oftast utan skarpa gränser öfvergå i hvarandra, är det tydligt att olika profiler, äfven om de ligga i hvarandras omedelbara närhet, sällan visa större öfverensstämmelse. Oaktadt kritlagren här befinna sig i fast klyft, med vågräta eller måhända svagt mot N fallande orubbade skikt, blir det derföre omöjligt att uppställa någon lagerföljd af mera allmän giltighet. Som exempel på bergarternas vexling, skall i det följande lemnas några borrhprofiler från olika delar af stenbrottet.

Innan dessa anföras, torde det dock vara skäl att dels med några ord förklara den, som det måhända kan tyckas, egendomliga form, i hvilken borrhprofilerna här framlagts, dels något närmare skärskåda de använda borrhmetoderna, ur synpunkten af de genom dem erhållna resultatens tillförlitlighet under nu ifrågasvarande förhållanden.

Borrning med diamantborr eger ju det företräde, att erhållna borrhprof (borrkärnor) visa bergarterna i naturligt tillstånd, ej sönderhackade till skärfvor eller mjöl. Men detta ideal vinnes endast om bergarten är någorlunda fast och framför allt homogen. Vexla bergarterna, såsom härvarande Saltholmskalkens, mellan ytterst hårda (flintan) och ytterst lösa (kalksanden),

håller aldrig borrhärnan hel, de hårda lagren komma därför att nöta helt ut de lsare. Man har derfor inom härvarande lager att vänta sig borrhärnor mestadels af flinta med något litet hrdesten. En undersökning af borrhprofven besannade också dylika farhågor. Borrhprofven voro derfor temligen värdelösa. Det rakt af till frvexlingar och oreda inbjudande stt, p hvilket efter min erfarenhet dylika borrhärnor gemenligen plga frvaras¹ (utan att ett hvart stycke förses med påskrift om det djup, från hvilket det stammur, och om mgtigheten af de lager det representerar) och som derfor efter någon tids förvaring af borrhprofven också gr dessas värde illusoriskt, hade för öfrigt äfven här tilllmpats. Under förhållanden analoga med dem, som äro för handen vid Klagstorp, synes mig derfor en omsorgsfullt utförd borrhning med Mortensens vattenborr ovilkorligen vara att föredraga. Lsa och hårda lager bli dervid i borrhprofvarne lika väl representerade. Visserligen erhållas profvarne mest i form af sand eller grus, men ursprungliga bergartens fasthet bör dock ganska säkert kunna angifvas af borrhfrmannen. En alltid lurande felkälla, som dock med försigtighet bör kunna undvikas, har likvisst äfven denna borrhmetod. Vid genomhuggning af en flintbdd nedfras nämligen flintskrfvor i underliggande kalklager, och detta senare kan derfor lätteligen inkomma under den i borrhprotokollen ständiga rubriken »flintblandad kalk». Så snart ett flintlager genomgåtts, borde derfor uppehll med borrhningen göras och vatten energiskt pspolas fr flintskrfvornas uppdrivande.

Vid den geologiska undersökningen af Klagstorps kalkbrott var det naturligtvis en vigtig sak, att så tillförlitligt som möjligt söka utröna proportionen mellan den flinta och kalksten (eller rättare, användbara kalksten), som vid brytning erhålles. En granskning af de öppna profilerna visar, att i vissa lager flinta kan vara så intimt blandad med kalkstenen, eller deri så att säga insprängd, att kalkstenen blir helt värdelös, men att  andra ställen deremot visserligen flinta träffas hr och hvar i kalkste-

¹ I en genom lngsgende spjeler i sack fördelad lda, der borrhrnorna utan vidare radas upp efter hvarandra, och med  spjelornas antecknadat djup.

nen, men dock på sådant sätt att den lätt bör kunna skrädas bort. Borrprotokollen upptaga i regel som särskild rubrik »flintblandad kalk»; huruvida denna tillhör den ena eller den andra af dessa kategorier, eller om den rakt af skulle kunna ha tillkommit på grund af ofvannämnda felkälla, låter sig nu ej afgöra. Äfven om en del af den flintblandade kalken säkerligen bör kunna komma till nyttig användning, kan dock ej med någon slags visshet afgöras, när eller i hvilken utsträckning så är fallet. Vid beräkningar måste derföre denna flintblandade kalk för all säkerhets skull föras hop med flintan. I borrprotokollen har derföre skillnad gjorts mellan hårdsten och blötsten (inklusive kalksand) å ena och »flintblandad kalk» och flinta å andra sidan.

Omstående anföras två efter nyss anförda grunder uppställda borrprofiler, erhållna vid borrning med diamantborr. Den ena D I från stenbrottets östligaste, den andra D III från dess vestligaste del, båda utgående från stenbrottets nuvarande botten.

Som man af dessa, såväl som af andra här ej meddelade, borrprofiler finner, varierar flintmängden, jemförd med rena kalkstenen, ej så litet. Men under alla omständigheter blir den mycket stor, äfven om man ihäggkommer, att i denna »flinta» äfven ingår »flintblandad kalk», stundom rent af i dominerande mängd, såsom t. ex. i profil D I, der den utgör 80 % af »flintan».

Tydligen erbjuda de öppna profilerna i detta hänseende bästa garantier för en säker beräkning. Då de emellertid vexla så godt som för hvarje meter af brottets väggar, ha å kartan på förhand inlagts en del på någorlunda lika inbördes afstånd belägna punkter, der för beräkning bestämda profiler sedan upptagits. I dessa, med siffrorna 1—10 å kartan angifna, profiler, hvilka det skulle vara för långt att här i detalj angifva, visade sig kalkstenen förhålla sig till flintan som 1:0.74. I stenbrottets norra sida är den rena kalkstenen mera utvecklad, i den södra är en flintblandad kalksand exceptionellt riklig, hvadan nämnda proportion skulle visat sig ännu gynsamare, om ej profilerna från södra sidan medtagits.

D: I.

Nollpunkten ligger 4.6 m under HY.

Lagrens djup i meter under nollpunkten.	Fast kalksten.	Mjölsten och kalksand.	Summa.	Flintblandad kalk.	Flinta.	Summa.
0.00—0.90	—	0.90	—	—	—	—
0.90—1.10	0.20	—	—	—	—	—
1.10—2.90	—	—	—	1.80	—	—
2.90—3.07	—	—	—	—	0.17	—
3.07—3.32	0.25	—	—	—	—	—
3.32—3.46	—	—	—	0.14	—	—
3.46—3.66	0.20	—	—	—	—	—
3.66—6.80	—	—	—	3.14	—	—
6.80—7.10	—	—	—	—	0.30	—
7.10—8.15	—	—	—	1.05	—	—
8.15—8.40	0.25	—	—	—	—	—
8.40—8.90	—	—	—	—	0.50	—
8.90—9.05	0.15	—	—	—	—	—
9.05—11.15	—	—	—	2.10	—	—
11.15—11.33	0.18	—	—	—	—	—
11.33—11.50	—	—	—	0.17	—	—
11.50—12.20	—	—	—	—	0.70	—
12.20—13.00	—	—	—	0.80	—	—
13.00—13.35	—	—	—	—	0.35	—
13.35—14.00	—	—	—	0.65	—	—
14.00—14.20	—	—	—	—	0.20	—
14.20—15.20	—	1.00	—	—	—	—
15.20—15.30	—	—	—	—	0.10	—
15.30—16.40	1.10	—	—	—	—	—
16.40—16.50	—	—	—	—	0.10	—
16.50—18.10	—	—	—	1.60	—	—
18.10—18.30	0.20	—	—	—	—	—
18.30—18.65	—	—	—	0.35	—	—
18.65—19.03	0.38	—	—	—	—	—
19.03—19.53	—	0.50	—	—	—	—
19.53—19.68	—	—	—	—	0.15	—
19.68—21.91	—	2.23	—	—	—	—

Lagrens djup i meter under nollpunkten.	Fäst kalksten.	Myksten och kalksand.	Summa.	Fylltlandad kalk.	Plinta.	Summa.
21.91—22.20	—	—	—	0.29	—	—
22.20—22.30	—	—	—	—	0.10	—
22.30—22.90	—	0.60	—	—	—	—
22.90—23.75	0.85	—	—	—	—	—
23.75—24.40	—	0.65	—	—	—	—
24.40—24.75	0.35	—	—	—	—	—
24.75—25.80	—	1.05	—	—	—	—
25.80—26.10	—	—	—	—	0.30	—
26.10—27.50	—	—	—	1.40	—	—
27.50—27.75	0.25	—	—	—	—	—
27.75—28.25	—	0.50	—	—	—	—
28.25—28.46	—	—	—	—	0.21	—
Summa	4.36	7.43	11.79	13.49	3.18	16.67
Proportion	1.00			:	1.41	

D : III.

Nollpunkten ligger 0.6 m öfver HY.

Lagrens djup i meter under nollpunkten.	Fäst kalksten.	Myksten och kalksand.	Summa.	Fylltlandad kalk.	Plinta.	Summa.
0.00— 0.25	0.25	—	—	—	—	—
0.25— 0.40	—	—	—	—	0.15	—
0.40— 1.50	—	—	—	1.10	—	—
1.50— 1.65	0.15	—	—	—	—	—
1.65— 1.85	—	—	—	—	0.20	—
1.85— 2.95	—	—	—	1.10	—	—
2.95— 3.10	—	—	—	—	0.15	—
3.10— 3.20	—	0.10	—	—	—	—
3.20— 3.40	0.20	—	—	—	—	—
3.40— 4.00	—	—	—	0.60	—	—
4.00— 4.20	—	—	—	—	0.20	—

Lagrens djup i meter under nollpunkten.	Fast kalksten.	Blötsten och kalksand.	Summa.	Ytintblandad kalk.	Ytinta.	Summa.
4.20—4.85	—	0.65	—	—	—	—
4.85—5.20	—	—	—	—	0.35	—
5.20—5.40	—	0.20	—	—	—	—
5.40—5.53	0.13	—	—	—	—	—
5.53—6.03	—	—	—	—	0.50	—
6.03—6.21	0.18	—	—	—	—	—
6.21—7.16	—	0.95	—	—	—	—
7.16—7.44	0.28	—	—	—	—	—
7.44—8.44	—	—	—	—	1.00	—
8.44—8.54	—	—	—	0.10	—	—
8.54—9.07	0.53	—	—	—	—	—
9.07—9.25	—	0.18	—	—	—	—
9.25—9.40	0.15	—	—	—	—	—
9.40—9.55	—	0.15	—	—	—	—
9.55—9.67	—	—	—	—	0.12	—
9.67—10.58	—	0.91	—	—	—	—
10.58—11.05	—	—	—	0.47	—	—
11.05—11.40	—	—	—	—	0.35	—
11.40—11.63	0.23	—	—	—	—	—
11.63—12.36	—	—	—	—	0.73	—
12.36—12.66	—	0.80	—	—	—	—
12.66—13.84	1.18	—	—	—	—	—
13.84—13.91	—	0.07	—	—	—	—
13.91—14.01	—	—	—	—	0.10	—
14.01—14.61	—	0.60	—	—	—	—
14.61—15.48	0.87	—	—	—	—	—
15.48—15.76	—	0.28	—	—	—	—
15.76—16.12	0.36	—	—	—	—	—
16.12—16.17	—	0.05	—	—	—	—
16.17—16.75	—	—	—	—	0.58	—
16.75—16.97	—	—	—	0.22	—	—
16.97—17.25	0.28	—	—	—	—	—
Summa	4.79 + 4.44 = 9.23			3.59 + 4.43 = 8.02		
Proportion		1.00		:	0.86	

För jämförelses skull meddelas här vidare en med Mortensens vattenborr upptagen profil M v, från ett ställe strax N om pumpbrunnen och påbörjad i botten af en äldre brunn, 8.7 *m* under hafsytan.

M v.

Lagrens djup i meter under nollpunkten.	Fast kalksten.	Slösten och kalksand.	Summa.	Flintblandad kalk.	Flinta.	Summa.
0.00—0.35	—	—	—	—	0.35	—
0.35—0.80	—	0.45	—	—	—	—
0.80—1.20	0.40	—	—	—	—	—
1.20—1.55	—	—	—	—	0.35	—
1.55—1.90	—	—	—	0.35	—	—
1.90—2.25	—	—	—	—	0.35	—
2.25—2.50	0.25	—	—	—	—	—
2.50—2.80	—	—	—	—	0.30	—
2.80—3.00	—	—	—	0.20	—	—
3.00—3.40	0.40	—	—	—	—	—
3.40—3.85	—	—	—	—	0.45	—
3.85—4.30	—	—	—	0.45	—	—
4.30—4.80	—	—	—	—	0.50	—
4.80—5.15	—	—	—	0.35	—	—
5.15—5.55	—	0.40	—	—	—	—
5.55—5.85	—	—	—	—	0.30	—
5.85—6.55	—	—	—	0.70	—	—
6.55—6.80	0.25	—	—	—	—	—
6.80—7.45 (Analys III)	—	0.65	—	—	—	—
7.45—7.65	—	—	—	0.20	—	—
7.65—7.90	—	—	—	—	0.25	—
7.90—8.50	—	0.60	—	—	—	—
Summa	1.30 + 2.10 = 3.40			2.25 + 2.85 = 5.10		
Proportion	1.00			:		

Anses det relationstal, som erhållits från borrprofiler, och det, som erhållits ur öppna profiler, af samma värde och tages medeltalet dem emellan, erhålles om kalkstenen sättes som enhet flintans relativa mängd till 1.07. Vid brytning bör man sålunda, då ju ingalunda all flintblandad kalk är totalt oduglig, erhålla minst lika mängd användbar kalksten som flinta.

I öfrigt förtjenar omnämnas, att flintan-ingalunda är helt värdelös, äfven om ej all dylik kan afsättas. En mindre del säljes nämligen till porslinsfabriker, en större del till tyska och danska hamnanläggningar.

Till sist förtjena måhända äfven de hydrologiska förhållandena att med ett par ord omnämnas. Brottets utbrutna djup torde i medeltal kunna beräknas till 5.4 *m*. Der jordytan ligger högst (längst i öster) når den precis lika många meter öfver hafsytan. En stor del af brottets botten måste sålunda ligga under hafsytan; der botten f. n. ligger lägst är den närmare 5 *m* under densamma. Grundvattuet från kringliggande område ansamlas derföre i kalkbrottet och måste genom pumpning bortskaffas. Pumpbrunnens botten ligger 9.5 *m* under hafsytan. Granngårdarnes brunnar ha naturligtvis lidit men häraf, ja i ett par af de mest närliggande fås ej mera något vatten. Men vid brottets östligaste ända framkommer på gränsen mellan moränen och Saltholmskalken en stark källa. Äfven ur borrhålet vid D I framrinner en ständig vattenström. Vid upptagande af borrhålet M I observerades, hurusom, så snart fasta berggrunden nåddes, det medels pumpen nedpressade vattnet, äfven om pumpen sattes i kraftigaste verksamhet, spårlöst försvann. För att erhålla borrprofvar blef det derföre nödvändigt, att för jemnan låta beklädnadsrören följa nära efter borret.

Då det kunde befaras, att berggrunden vid kusten, der måhända det skyddande moränhöljet kunde saknas, skulle genom remnor insläppa hafsvatten i sådan mängd, att derigenom allvarsamt hinder för brytningen skulle kunna uppstå, upptogs vid

M III ett borrhål särskildt för pumpförsök. Det efter en kortare pumpning erhållna vattnet var drickbart, med svag saltsmak. Vid tillsättning af silfverniträt erhöles stark fällning. Ett afdunstningsförsök visade en saltåterstod af 0.25 %. Öresundsvattnet i dessa trakter lemnar vid afdunstning 1.0 %, brunnsvatten 0.1 % saltåterstod. Det var sålunda tydligen sött vatten, om ock med någon inblandning af salt. Denna inblandning behöfver dock ej antyda direkt påträngande hafsvatten, ty möjligt är att saltet inkommit från omgifvande låga, ofta af hafvet öfversvämmande och sålunda saltdränkta marker. I alla händelser torde något hinder för kalkstenens utbrytning äfven i de hafvet närmast liggande delarne af området ej vara att befara.